

SALÂT U SELÂM SEVGİ, BAĞLILIK VE BEREKET

... وَبِالسَّنَدِ الْمُتَّصِلِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ

سَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: الصَّلَاةُ عَلَى نُوْرٍ عَلَى الصِّرَاطِ فَمَنْ

صَلَّى عَلَيَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ثَمَانِينَ مَرَّةً غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُ

ثَمَانِينَ عَامًا.

*...Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-Nebiyi
sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl: es-
Salâtü aleyye nûrun ale's-sırâti fe-men sallâ
aleyye yevme'l-cumuati semânîne merreten
ğufiret lehû zünûbu semânîne âmmen.*

Sadaka Resûlullah fi ma kâl ev kemâ kâl.

Aziz ve Muhterem Kardeşlerim!

Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun. Rabbimiz dünya ve âhiretin hayırlarına sizleri ve bizleri nail eyleyip iki cihanda mesut ve bahtiyar olmamızı nasip eylesin!

Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîflerinden bir demet okuyup taallüm eylemek, izah etmek ve tefeyyüz eylemek üzere oturmuş bulunuyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına başlamazdan evvel Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'e sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın ve ümmetliğimizin bir nişânesi olmak üzere rûh-ı pâkine hediye edelim diye ve onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının ruhlarına ve sair enbiyâ ve mürselînin, cümle evliyâullâh-ı mukarrabîn ve müttekînin ruhlarına âcizâne bizlerden hediye-i Kur'âniyye olsun diye, ve sair mü'minîn ü mü'minât ve müslimîn ü müslimât ve hâssa-ten sâdât ve meşâyih-i turuk-ı aliyemize hediye olsun diye, uzaktan ve yakından bu hadîs-

i şerîfleri dinlemeye gelmiş olan siz kardeşle-
rimizin de âhirete göçmüş cümle yakınlarının
ve sevdiklerinin ve bizim de dostlarımızın ve
sevdiklerimizin, bize dua vasiyet etmiş olanla-
rın, bizden, boynu bükük dua bekleyen o
mevtâların ruhlarına hediye olsun diye, şu bel-
delerde medfun bulunan zevâtın ruhlarına he-
diye olsun diye, bu camiye yaptıran, yaşatan,
tamir ettiren, genişleten, içinde namaz kılıp
canlı tutup maddeten ve mânen ihya ve imar
edenlere ve onların geçmişlerine hediye olsun
diye, bu beldelerimizi “Allah Allah” diye diye
O’nun yolunda canlarını mallarını her türlü
varlıklarını feda ederek, çalışarak fethetmiş
ve bize miras ve emanet bırakmış olan şehit-
lerin, fatihlerin, mücahitlerin ruhlarına hediye
olsun diye, bu okuduğumuz hadîs-i şerîfleri
Peygamber Efendimiz’den dinleyen mübarek
sahabesinin ve onlardan rivayet eden râvîlerin
ve alimlerin ve eseri telif eylemiş zevât-ı muh-
teremenin ve kendisinden feyz aldığımız mür-
şidlerimizin, hocalarımızın ruhlarına hediye
olsun diye buyurun bir *Fâtiha* üç *Ihlâs-ı Şerîf*
okuyalım, ruhlarına hediye edelim. Rabbimiz

bizi ve onları da dünya ve âhiretin hayırlarına, yüksek makamlarına nail eylesin!

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Az önce metnini okumuş olduğumuz bu haftanın ilk hadîs-i şerîfi, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'e *salât u selâm* getirmeyi teşvik edici bir hadîs-i şerîf. Ebû Hureyre *radiyallahu anh*'den Dârekutnî rivayetle yazmış. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bu hadîs-i şerîfinde ifadesi şöyle:

es-Salâtü aleyye nûrun ale's-sırâti. “Bana *salât u selâm* getirmek yarın rûz-ı mahşerde sırat üzerinde o *salât ü selâmı* getiren kimse için yolunu aydınlatacak, sıratı aydınlatacak bir nur olur.” *Fe-men sallâ aleyye yevme'l-cumuati semânîne merreten.* “Kim Cuma günü bana seksen defa *salât u selam* getirirse” *ğufiret lehû zünûbü semânîne âmmen* “onun seksen yıllık günahı bağışlanır.”

Peygamber Efendimiz'e çok çeşitli ifadelerle *salât u selâm* getirilebilir. Mübarek alimlerimizin tespit etmiş olduğu çeşitli *salât u selâmlar* vardır. Peygamber Efendimiz'in,

kendisinin bize tavsiye etmiş olduğu *salât u selâmlar* vardır. Bazıları *salât u selâmları* müstakil kitap halinde toplamışlardır. Ne kadar güzel ifadeler, ne kadar derin mânalar, ne kadar ince duygular ile yazarının Resûlullah'a duyduğu muhabbeti gösteren şaheser eserler vardır.

Mesela *Delâilü'l-hayrât* isimli mübarek eser içinde çok *salât u selâmlar* vardır. Mânalarını bilen kimseler okurken ne kadar şevk duyarlar, zevk duyarlar, beğenirler. Allahu Teâlâ hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'inde *salât u selâm* getirmeyi bize emrediyor. Buyuruyor ki;

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا

الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

Inna'l-lâhe ve melâiketehû yüsallûne ale'n-nebiyyi. “Hiç şüphe yok ki Allahu Teâlâ bizzat kendisi ve melekleri, peygamber için *salât u selâm* ederler.” *Yâ eyyühe'l-lezîne*

*âmenû sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ.*¹ “Ey iman edenler! Siz de o Resûl-i Edîb’e *salât u selâm* eyleyin, ona *salât* ve selam getirin.”

Salât, Arapça’da lügat mânası itibariyle dua etmek, teveccüh etmek mânasına gelen bir kelimedir. Böylece Peygamber Efendimiz’e dua etmek bize emredilmiş oluyor.

Allahu Teâlâ hazretlerinin Peygamber Efendimiz’e *salât u selâm*ı ne mânaya gelir?

“Rahmetini bahşetmesi” mânasına gelir. Meleklerden *salât u selâm* “ona dua etmeleri” mânasına gelir. Biz de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz’in adı her anıldıkça ona *salât u selâm* getiririz. En kısası *aleyhisselam* demektir. Muhammed *aleyhisselam*, Nuh *aleyhisselam*, Âdem *aleyhisselam* diyoruz. İşte o *aleyhisselam* sözü “Ona selam olsun.” demektir. O vazifeyi kısaca îfâ ediyoruz. Allah ecdadımızdan razı olsun, bize güzel şey-

---

¹ 33/Ahzâb, 56.

ler öğretmişler, dilimize edep olarak yerleşmiş; bir peygamber adı anıldı mı, hemen arkasından *aleyhisselam* deriz. Yeni kitaplarda (as.) veya (sas.) diye yazılmıştır. Kimisi âşikâre olarak da *sallallahu aleyhi ve sellem* diye yazar.

Salât, “dua” demek oluyor. Biz Peygamber Efendimiz’e dua ediyoruz. Niçin? Onun ümmeti olduğumuz için, onu saydığımız için, ona sonsuz sevgi duyduğumuz, ona bağlı olduğumuz için. O Allah’ın sevgili kulu olduğundan, *hâtemü’n-nebiyyîn* olduğundan, *resûlü’s-sakaleyn* olduğundan, *seyyidü’l-evvelîne ve’l-âhırîn* olduğundan, nice nice yüksek vasıflara sahip olduğundan. Allahu Teâlâ hazretleri, Kur’ân-ı Kerîm’inde onu nice âyet-i kerîmelerde medh eylemiş olduğundan...

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا

عَنْتُمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَّحِيمٌ

*Le-kad câeküm resûlün min enfüsiküm
azîzün aleyhi mâ anittüm harîsun aleyküm
bi'l-mü'minîne raûfün rahîm.*

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ

وَيَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

*Kul in küntüm tuhibbûna'l-lâhe fe'ttebiûnî
yuhbibkümü'l-lâh ve-yağfir leküm zünûbe-
küm.²*

---

² 3/Âl-i İmrân, 31. “(Ey Resûlüm!) De ki: ‘Allah’ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Çünkü Allah çok bağışlayan ve merhamet edendir.”

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا

تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ

وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا

*Innâ fetehnâ leke fethan mübînâ. Li-yağ-
fire leka'l-lâhu mâ tekaddeme min zenbike ve
mâ teahhara ve yütimme ni'metehû aleyke ve
yehdiyeke sırâtan müstekîmâ.*³

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا

وَنَذِيرًا

---

³ 48/Fetih, 1-2. “(Resûlüm!) Biz, sana apaçık bir fetih (ve zafer yolu) açtık. (Bu) senin (zelle olan) günahından, geçmiş ve gelecek olanı Allah’ın bağışlaması, sana nimetini tamamlaması ve seni (böylece) doğru bir yola iletmesi içindir.”

*Yâ eyyühe'n-nebiyyü innâ erselnâke şâhi-
den ve mübeşşiren ve nezîrâ...⁴*

Nice nice âyet-i kerîmeler var; hepsini anlatmaya zamanımız yetmez. Çok methetmiş. Çok sevgili kulu, *raûf* ve *rahîm*, en güzel ahlâka sahip olan o Resûl-i Edîb; biz ona *salât u selâm* edersek Allah bize yüz misli lütuflar ihsan eder. Bunun otuzu dünyaya ait ise yetmişî âhirete aittir veya yetmişî dünyaya ait ise otuzu âhirete aittir. Nice nice feyizler bulur. Bir insan Peygamber Efendimiz'e *salât u selâm* ettiği zaman, bu *salât u selâm* Peygamber Efendimiz'in ruh-i pâkine ulaştırılır.

Muhterem kardeşlerim! Hadîs-i şerîfte bu hususta sarahat vardır, aleniyet vardır, gerçektir. Biz buradan *es-Salâtü ve's-selâmü aleyke yâ Resûlallâh* dediğimiz zaman veya *Sallallahu aleyhi ve sellem* dediğimiz zaman veya *Aleyhi's-salâtü ve's-selam* dediğimiz za-

---

⁴ 33/Ahzâb, 45. “Ey Peygamber! Muhakkak biz seni, (ümmetin üzerine) bir şâhit, bir müjdecî ve bir uyarıcı olarak gönderdik.”

man veya daha uzun *salât u selâmlardan* birisini söylediğimiz zaman bu *salât u selâm* Peygamber Efendimiz'e ulaştırılır. Peygamber Efendimiz, kendisine kimin, ne zaman, nasıl *salât u selâm* ettiğinden haberdar edilir. Melekler kendisine bildirirler, o da mukabele eder.

Size birisi *Selâmün aleyküm* dese karşılıksız koyar mısınız? Koymazsınız. Resûlullah Efendimiz kendisine *salât u selâm* edene en aşağısından *Ve aleyke's-selam* dese; "Ey benim ümmetimin, yüzü kara ümmetimin bîçârelerinden bir bîçâre! Madem bana *salât u selâm* ettin ve *aleyke's-selam*, sana da *salât u selâm* olsun." dese saadet-i dâreyne nail olursun. Resûlullah dua edecek, o mübarek resul dua edecek, o insanın sırtı yere gelir mi?

Onun için Resûlullah Efendimiz'e çokça *salât u selâm* etmeliyiz. Bu bizim hem sevgimizin bağlılığımızın ifadesi hem de çeşitli büyük kazançlar kazanmamızın sebebi ve vesilesidir. Her fırsatta *salât u selâm* etmeliyiz. Etmiyor adam! Bizim üniversitelerde âdettir.

Doktora tezleri olur, doçentlik tezleri olur, jüri-
rilere gireriz. Talebe olarak da girdik; asistan,
doçent, profesör olarak da girdik. Öyle insan-
lar vardır ki ben hatırlarım. O jüride bulunma-
dım ama duydum. “Geç bakalım şuraya!” di-
yor, karşısındaki adam oturuyor. “Şimdi şu
meseleyi hazretsiz, salâtsiz, selamsız bir anlat
bakalım.” diyor. Rahatsız olmuş zavallıcık. Hz.
Ömer demeyecek, Ömer diyecek. Ömer senin
askerlik arkadaşın mı? Aşere-i Mübeşşereden,
Resûlullah Efendimiz’in has sahabisi. Ebû Be-
kir diyecek, Ömer diyecek. Öyle şey olur mu?

İnsan babasına Necati, Ahmet, Mehmet der
mi? Bu mübarek zâtlar babasından daha mı
aşağı? “Hadi bakalım hazretsiz bir konuşma
yap, hadi bakalım *salât u selâmsız* bir ko-
nuşma yap.” olur mu? Resûlullah Efendimiz’in
adı geçecek, ben *salât u selâm* getirmeyece-
ğim. Peygamber Efendimiz; “Benim adım anıl-
dığı halde bana *salât u selâm* getirmeyen
kimse cimridir.” diyor. Ağzına kira mı istiyor-
sun? O kadar sevaba gireceksin, bir “Resûlul-
lah *aleyhisselam*” diyemiyor musun?

Üniversite hocası olmuş; “Hadi bakalım bir *salât u selâm* demeden, bir hazret demeden cevap ver.” diyor. Başka hiç iş kalmadı. Sanki memleket onunla ileri gidecek. Resûlullah’ın adı her anıldığında *salât u selâm* getireceğiz. İran’a gittim, elçilikten çağırdılar. Devlet de bizi görevlendirdi. Üniversiteden görevli olarak kalktık, İran’a gittik. İran devriminin üçüncü kutlama yıldönümlerinde Türkiye’den bir heyet; TRT’den, üniversiteden, muhtelif fakültelerden, bize de nasip oldu. “Farsça biliyoruz.” diye bizi de seçmişler, kalktık gittik. Ben hayretler içerisinde kaldım; söz arasında, konferansta, toplantıda bir “Humeyni” adı geçiyor -Mâlum Humeyni onların meşhur liderleri- bütün salon hepsi birden oturduğu yerden ayağa kalkıyor. Bizim İstiklal Marşı’nda kalktıkları gibi. *Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammed* diyor, oturuyor. Konuşmacı yine bir söz arasında bir kere daha o ismi ansa hop tekrar ayağa kalkıyorlar. Yine bir *salât u selâm* okunuyor, oturuyorlar. İnsan anlıyor ki bu adamların töresi, âdeti bu. Onlar ondan bıkmıyorlar da biz Resûlullah *sallallahu aleyhi ve*

sellem'in adı anıldığı zaman mı *aleyhisselam* demeyeceğiz. Askerlik arkadaşımız mı? Mahalle arkadaşımız mı? Nasıl olur? Nasıl *salât u selâm* getirmeyiz?

Bizim töremizde bir zamanlar bir hanımın efendisine bile adı ile hitap etmesi saygısızlık sayılırdı. Öyle idi bir zamanlar! Şimdi herkes “Ahmet, Mehmet gel, git.” diyor. Eskiden “Efendi” denirdi. Adam da karısının ismini seslenmeyi, nezakete ve edebe aykırı sayardı. Aşağıdan kapıyı çalardı, “bana bak” diye seslenirdi. Hanımının adı yok mu? Var ama söylemezdi çünkü söylese öbür taraftan duyulacak; “Ayşe, Zübeyde, Fatma.” diye adı öğrenilecek. Eskiden; “Senin hanımının adı nedir?” denmezdi. Böyle bir takım incelikler vardı. Şimdi her şey unutuldu. Ama biz hocayız, kitaplar dinimizin kitapları, siz de Allah'ın yolunda yürümek isteyen bir cemaatsiniz. *Salât u selâm* getireceğiz. Bu işte kâr var.

İbn Ömer *radıyallahu anh* demiş ki; “Kalk çarşıya gidelim.” Arkadaşı da demiş ki; “Ey

Ömer'in oğlu Abdullah! Ben senin huyunu bili-
rim, çarşığı pazarı sevmeyen bir insansın.
'Orada yalan yere yemin ediliyor, eksik tartı
oluyor, mallar hileli satılabiliyor, şeytanın do-
laştığı yer.' gitmek istemezsin. Söyle bakalım
ne maksatla çarşıya pazara gidelim diye teklif
ediyorsun? Kalbindeki asıl niyetini söyle." Mü-
barek mütebessim, demiş ki: "Yahu orada çok
insan vardır; görürüz, selam veririz, sevap ka-
zanırız." Sokakta gitse bir kişiye, iki kişiye
rastlayacak; çok değil. Çarşıya gitse insan kay-
nıyor. *es-Selâmü aleyküm ve rahmetullah, es-
selâmü aleyküm ve rahmetullah, es-selâmu
aleyküm ve rahmetullah, es-selâmü aleyküm
ve rahmetullah...* Sevap kazanacak, onu düşün-
üyor.

Talebeleri anlatıyorlar. Konya'da Ve-
yiszâde merhum varmış; evliyâullahtan müba-
rek bir kimse. Sınıfta bir tanesi tereddüt etmiş
de "Evliyâullahtan mı, değil mi?" diye kalbin-
den bir şeyler geçirmiş. Ne geçirdiyse hemen
ona doğrudan doğruya hitap ederek bir şeyler
söylemiş. Gönlünden geçeni Allah kendisine

bildirdiği için “öyle düşünme” diye direk uyar-
mış. O mübarek çarşıya girermiş; ona selam
verir, buna selam verir öyle yürürmüş. Sevap
olduğu için yapıyor. Selam muhabbeti getirir;
tanışmayı, konuşmayı, arkadaşlığı getirir. O
muhabbetten de birlik beraberlik ve nice nice
güzel sonuçlar hâsıl olur.

Onun için, Peygamber Efendimiz’in adı
anıldığı zaman *salât u selâm* edeceğiz. So-
kakta karşılaştığımız zaman bile biz birbiri-
mize selam veriyoruz. O bizim başımızın tâcı-
dır. Canımız feda olsun. Peygamber Efendi-
miz’e hitap eden, onunla konuşan muasırları;
sahabe-i kirâm; *Fidâke ebî ve ümmî yâ*
Resûlallah! “Anam, babam ve canım sana feda
olsun ey Allah’ın Resûlü!” diye konuşurlarmış.
Bizim için de öyle. Canımız feda olsun!

*Canım fedâ olsun senin yoluna,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed.
Şefaat eyle bu kemter kuluna,
Adı güzel, kendi güzel Muhammed.
Mü’min olanların çoktur cefâsı,
Âhirette olur zevk ü sefâsı,*

Onsekizbin âlemin Mustafâ'sı,

Adı güzel, kendi güzel Muhammed.

Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammed.

Ne güzel! Allah bize Resûlullah Efendimiz'e saygıyı, sevgiyi bahşeylesin, ona *salât u selâm*da kusur ettirmesin, şefaatine nail eylesin. Peygamber Efendimiz; "Bana *salât u selâm* getirmek sıratında kişiye nur olur. Kim Cuma günü bana seksen kere *salât u selâm* ederse onun seksen yıllık günahı bağışlanır." buyuruyor O halde defterimizin bir kenarına yazalım, aklımıza iyice yerleştirelim. Cuma günü oldu mu Efendimiz'e *salât u selâm*ı ziyade eyleyelim, arttıralım. Cuma günü demek Resûlullah'a *salât u selâm* günü demektir. Madem bu hadîs-i şerîfte seksen rakamını söylemiş, o zaman doksan dokuzluk tesbihimizden fazlalıklarını ayıralım, oradan seksen defa *salât u selâm* çekelim de, bu hadîs-i şerîfi uygulamış olalım. Çünkü insan duyduğunu yapacak, bildiğini uygulayacak, ilmi ile amel edecek ki sevaplara nail olsun. Rabbimiz Teâlâ

bizi Peygamber Efendimiz'i seven ve Peygamber Efendimiz tarafından sevilen bir ümmet olmaya muvaffak eylesin.

Bir insan Peygamber Efendimiz'i seviyor. Ne yapacak? Sünnetine uyacak, sünnetini tatbik edecek, emirlerini tutacak, buyruğuna riayet edecek. Efendimiz'in zamanında, sağlığında;

لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ

*Lâ terfeû asvâteküm fevka savti'n-nebiyyi.*⁵ “Sesinizi Resûlullah'tan fazla dikleştirip yükseltmeyin.” diye âyet-i kerîmede emir olduğu için bu günün bile ârif ve edepli insanları Medine-i Münevvere'de fıs fıs konuşurlar, yavaş yavaş konuşurlar. Çünkü orası Resûlullah'ın şehri.

Sakın terki edebden kûy-i mahbûb-ı Hudâ'dır bu.

---

⁵ 49/Hucurât, 2.

Burası, Allah'ın sevgilisinin yeri. Burada edebe riayet edilmeden olur mu? Şair; "Edebe riayet etmemekten sakın." diyor. Orada öyle sessiz sedasız, boynu bükük, edebe riayet ederek dururlar. Rabbimiz, Resûlullah Efendimiz'e öyle candan sevgi ve saygı duymayı cümlemize nasip eylesin! Sünnetine uyacağız, sözünü tutacağız, tavsiyesine riayet edeceğiz, hatırını sayacağız, saygımızı yüksek derecede tutacağız. Resûlullah Efendimiz'e saygı olmazsa, sevgi olmazsa, insan bir adım ileri gidemez, tepetaklak aşağı gider. Baş aşağı, beyni üstü taşlara, kayalara düşmüş gibi olur. "Ben Allah'a inanıyorum." Eğer Allah'a inanıyorsan Resûlü'ne tabi ol! O, Allah'ın elçisi. Allah'a inanmanı bizim başımıza mı kakıyorsun?

İnanıyorsun iyi, inanıyorsun peki. Allah sana doğrudan doğruya vahiy mi gönderdi? Hayır! Sen vahye layık mısın? Değilsin! Vahiy gelse tahammül edebilir misin? Edemezsin, deve bile çöker! Resûlullah Efendimiz devenin üstüne binmişken vahiy geldiği zaman devenin ayakları bükülür, yere çökerdi. Vahye tahammül

edemezdi. Sen nerede, doğrudan doğruya Al-
lahu Teâlâ hazretlerinden emir almak nerede?
İşte elçisi, sana göndermiş. Allah'ın emirlerini,
yasaklarını sana getiren peygamberi. Niye din-
lemiyorsun!

“Ben Allah'ı severim.”

Yalan!

لَوْ كَانَ حُبُّكَ صَادِقًا لَأَطَعْتَهُ

Lev kâne hubbûke sâdıkan le eta'tehû.

“Sevgin gerçek olsaydı ona itaat ederdin.”

إِنَّ الْمُحِبَّ لِمَنْ يُحِبُّ مُطِيعٌ

*İnne'l-muhibbe li-men yuhibbu mutîu.*⁶

“Kişi sevdiğini eğer gerçekten seviyorsa ona
uyar.”

---

⁶ Beyhakî, *Şu'abu'l-îmân*, II, 45; İbn Asâkîr, *Târîhu Dimeşk*, XXXII, 469; Heysemî, *Mevâridü'z-zam'ân*, III, 398; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr*, II, 28; VI, 29.

“Kalk gidelim!”

“Baş üstüne!” der.

“Gel ölelim!”

“Baş üstüne!” der.

Bizim Mustafa Feyzi Efendi -hocamızın hocası- hocamızın feyz aldığı kimsenin erkek kardeşi müftü imiş. Tekirdağ'da bizim bir hacı amcamız vardı, caminin alt sokağında otururdu. Sabahları cemaati yakalayıp yakalayıp, toplayıp toplayıp kahvaltıya götürürdü. Hayırsever kimseydi. Nur içinde yatsın, cümle geçmişlerimizle beraber. İki kişi onu ziyarete gitmiş; bu bizim mübarek Müftü Efendi dürüst - eski zaman müftüsü- Osmanlı müftüsü, muttakî.

Bu hikâyeyi anlatan Fazıl amca; “Ben, peynir yapmak için onların köyünden süt alırım. Onların köyünün sütü farklıdır. Ne yağı alınır, ne kaymağı alınır.” diyor. Çünkü dürüst. Dürüst insan çevresine de tesir ediyor, etrafı da dürüst ediyor. O Müftü Efendi'ye gitmişler.

“Baktım, misafir odasının iki kapısı var. Bir kapısı içe açılıyor, bir kapısı dışa açılıyor. ‘Bu nedir?’ dedim.” diyor. Müftü Efendi misafirsiz yemek yemezmiş. Evine misafir gelmezse kendisi misafir aramaya çıkarmış. Han odalarını, bekâr odalarını dolaşmış; “Kalkın bizim eve gidelim, yemeği beraber yiyelim.” dermiş. Orada yemek arkadaşı bulur, eve getirir, öyle ikram edermiş.

Cömert; Allah’ın emrettiği ahlâkı içine sindirmiş, has müslüman, halis müslüman, gerçek müftü, hakiki din adamı olmuş mübarek bir insan. Konuşmuşlar, sohbet etmişler. Kapıdan dışarı çıkarken o iki ziyaretçiden bir tanesine; “Sen biraz gelsene buraya.” demiş. Birisini çağırılmış, ötekisi orada duruyor. Orada duran Fazıl amcanın babası, giden başkası. Müftü Efendi ile fısır fısır bir şeyler konuşmuşlar, o şahıs “baş üstüne, hay hay” demiş. Ondan sonra vedalaşmışlar, ayrılmışlar. Bizim Fazıl amcanın babası;

“Müftü Efendi ne söyledi?” diye sormuş.

“Bir şeyler söyledi ama aramızda, ikimizle ilgili. Seni ilgilendiren bir şey değil. İlgilendirseydi, seni de çağırırdı.” demiş.

“Canım olur mu, merak ettim söyle.”

“Söylenecek bir şey değil. Söylenecek bir şey olsaydı söylerdim.”

“Yok, söyleyeceksin!”

“Söyleyemem.”

“Allah aşkına söyle.” demiş, zorlamış. Ne demiş Müftü Efendi? Müftü Efendi ötekisini çağırıp berikisini bırakmaz ama iş çağırıldığı kimse ile ilgili. Ne demiş? Hiç tahmin edemezsiniz. Demiş ki;

“Biz seninle çok eskiden beri ahabbız, candan arkadaşız. Nice günlerimizi beraber geçirdik, hiç birbirimizi kırmadık; ben senden memnunum, sen benden memnunsun. Bize şimdi Allah’ın emri vâki olacak, Perşembe günü âhirete göçeceğiz. Hadi gel, oraya da beraber gidelim.”

Bunu mesela Pazartesi günü konuşuyorlarsa veya Salı günü, iki üç gün sonrası için “Perşembe günü biz inşaallah âhirete gideceğiz.” diyor.

E mübarek insan, Sapanca’dan İstanbul’a, Adapazarı’na mı gidiyorsun?

“Emir geldi, Perşembe günü âhirete gideceğiz. Seninle de ahbabız gel beraber gidelim.” demiş. O da;

“Peki, baş üstüne, emredersin.” demiş. Fazıl amca diyor ki;

“Vallahi ikisi aynı günde öldü.”

Şu hale bak yahu! İnsan; “Benim işim var; çocuğumu evlendireceğim, tarlamda mahsulüm var, onu satayım da borcumu ödeyeyim.” vesaire bir şeyler söyler. Arkadaşlığa bak! Arkadaşının ricasını kırmıyor. Hangi konuda? Âhirete göçüyorlar. Ne var yani?

Dünyada ne bulduk ki, ölümden kaçılınsın.

Böyle demiş şair. Dünyada Allah bize çok nimetler verdi ama âhiret daha güzel olduktan sonra insan dönüp dünyaya bakar mı?

Cennetin ucunu gösterecekler, kokusunu koklatsalar insanın bu dünyada kararı kalır mı?

“Eğer cennet hurilerinden bir huri, küçük parmağının ucunu dünya ehline gösterse, bütün yerler gökler nur içinde kalırdı.” diyor hadîs-i şerîfte.

Bir tanesi hurisini rüyada görmüş; “Ne zaman geleceksin? Özledim seni.” demiş. Adamın kararı gitmiş, bu dünyada ağzının tadı kalmamış. Allah iman selametliği nasip etsin. İman güzel şeydir; mü’min-i kâmil olmak, Allah’ın sevgili kulu olmak güzel şeydir. Ölüm hiçbir şeydir. Mü’min için ölüm, dostun dosta kavuşmasıdır, düğün gecesidir. Şeb-i arustur. Ölüm nedir? Şeb-i arustur. Onun için dedelerimiz, bir gül bahçesine girercesine şu kara toprağa girmiş.

Neden?

Arkasında şehitlik var, cennet var. Cenneti hisseden, cennete şevk duyan insan bu dünyaya bakar mı?

Bu dünyaya aldanır mı?

İşte onlar mü'min. Onlar mü'min de, bizler neyiz bilmem. Allah bizleri de mü'min-i kâmil eylesin. Resûlullah'ı seven *salât u selâm* getirir. *Salât u selâm* yapan sünnetine uyar, ümmetine de hizmet eder; “Bunlar da benim Peygamberimin ümmeti.” der. Ümmetine de şefkat gösterir.

Şimdi ben geçen haftalarda burada şu kürsüden; “Bizim kiracı, kirayı vermiyor. Seksen bin liralık yerde dört bin liraya oturuyor.” diye yakındım, söyledim. Akşam abim bana; “Sana yakışmaz sen hocasın. Allah her şeyi bilmiyor mu?” diyor. “Biliyor.” “Sen onu söylemeyeceksin, sen onu affedeceksin.” diyor. E yani öbür tarafta yetmiş altı bin lira varken insan kolay da affedemiyor. Sabahleyin de açtım hadîs-i şerîfte Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz, bir kavme çok üzüldüğü için, yaptıkları kusurlardan dolayı fevkalade üzüntüsünden dolayı, onlara aleyhte dua etmiş, kunut etmiş. Namazın içinde duada bulunmuş. Cebrail *aleyhisselam* gelmiş, devam etmemesini söylemiş. “Yâ Resûlallah! Sen

lânet edici bir Peygamber olarak gönderilmedin, rahmet olarak gönderildin.” demiş. İşte biz onun ümmetiyiz. Affedebilirsek ne mutlu! Allah kusurlarımızı affetsin, cümlemize güzel huylar nasip eylesin!

a. Peygamberimize Salat u Selam Getirmenin Fazileti

Revâhu'l-Beyhâkiyyu an İbni Amr radiyallahu anhümâ. “Bu hadîs-i şerîfi İbn Amr radiyallahu anhümâ rivayet etmiş, Beyhakî kitabında yazmış. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri buyuruyor ki;

الصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يَشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

يَقُولُ الصِّيَامُ: أَيْ رَبِّ إِنِّي مَنَعْتُهُ الطَّعَامَ

وَالشَّهَوَاتِ بِالنَّهَارِ فَشَفَّعْنِي فِيهِ، يَقُولُ الْقُرْآنُ رَبِّ

مَنَعْتُهُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَشَفَّعْنِي فِيهِ فَيُشَفَّعَانِ

*es-Sıyâmu ve'l-Kur'ânu yeşfeâni li'l-abdi yevme'l-kıyâmeti yekûlü's-sıyâmü: Yâ rabbî innî mena'tühü't-taâme ve'ş-şehevâti bi'n-nehâri fe-şeffi'nî fîhi. Ve yekûlü'l-Kur'ânü: Rabbi mena'tühü'n-nevme bil-leyli fe-şeffi'nî fîhi fe-yüşeffe'âni.*⁷

es-Sıyâmü ve'l-Kur'ânü yeşfeanî li'l-abdi yevme'l-kıyâmeti. “Oruç ve Kur'an kıyamet gününde kula şefaath edecek.” Kime? Orucu tutan, Kur'an'ı okuyan kimseye şefaath edecekler. Yekûlü's-sıyâm. “Oruç diyecek ki;” Yâ Rabbi! “Ey Rabbim!” Innî mena'tühü't-taâme

---

⁷ Ahmed b. Hanbel, II, 174, r. 6626; Hâkim, *el-Müstedrek*, I, 740, r. 2036; Abd b. Humeyd, *Müsned*, I, 58, r. 96; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, III, 378, r. 1839; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, XIII, 38, r. 88; Deylemî, *el-Firdevs*, II, 408, r. 3815; Münzirî, *et-Terğîb ve't-terhîb*, II, 50, r. 1455; Münzirî, *et-Terğîb ve't-terhîb*, II, 230, r. 2205; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, III, 181, r. 5081; X, 381, r. 18543; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr*, IV, 251, r. 5203; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VIII, 444, r. 23575; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, VIII, 161; İbnü'l-Mübârek, *ez-Zühd ve'r-rekâik*, II, 114.

ve's-şehvâti bi'n-nehâri. “Ben oruç olarak onu gündüz yemek yemekten ve şehvetlerini icra etmesinden alıkoymuştum.” *Fe-şeffi'nî fîhi.* “Ben şimdi ona şefaata ediyorum, benim şefaati kabul et. Beni ona şefaataçi olarak lütuf buyur; müsaade et, ona şefaata edeyim.”

Ve yekûlü'l-Kur'ân. “Kur'ân-ı Kerîm diyecek ki; *Rabbi!* “Yâ Rabbi!” *Mena'tühü'n-nevme bi'l-leyli.* “Geceleyin ben onu uyku uyumasından alıkoydum, men ettim. Kur'an okuyacak diye uyku uyumadı.” *Fe şeffi'nî fîhi.* “Müsaade et de ona şefaataçi olayım, benim ona şefaataçi olmama izin ver.” *Fe-yüşeffe'âni.* “Allahu Teâlâ hazretleri oruca ve Kur'an'a o kişi hakkında şefaata salâhiyeti verecek, şefaataatlerini muteber sayacak ve o kulu affedecek.”

Muhterem kardeşlerim!

Sıyam, savm gibi oruç tutmak mânasına mastardır; Kur'an da ğufrân kelimesi gibi *fu'lan* vezninde mastar olur, kıraata mânasına da gelir. Kur'ân, bir mushaf mânasına gelir; 114 sûreyi ihtiva eden, altı yüz küsur sayfalık,

otuz cüzlük mukaddes kitap mânasına gelir. Bir de kıraat mânasına gelir. Arapça’da, *fu’lan* vezninde mastar olur. Onun için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bir hadîs-i şerîfnde buyurmuştur ki; -delil olarak söylüyorum- زَيَّنُوا الْقُرْآنَ بِأَصْوَاتِكُمْ *Zeyyinü’l-Kur’âne bi asvâtiküm*.⁸ “Kur’an’ı sesleriniz ile ziynetlendiriniz.” Birkaç kitapta okudum, ulemâ; “Bu ne demek?” diye düşünmüş, bocalamış, terlemişler. Tabii sezgi ve akıl. Akıl akıldan farklı oluyor. İzah etmeye gayret etmişler. İnsan Kur’ân-ı Kerîm’i sesiyle nasıl ziynetlendirir?

Olur mu?

“Kur’an tepeden tırnağa kendisi süs, ziynet ve nur. Onu sesiyle nasıl ziynetlendirecek?”

---

⁸ Ebû Dâvud, “Salât”, 355, r. 1468; Nesâî, “İftitâh”, 83, r. 1015-1016; İbn Mâce, “İkâmetü’s-salât”, 176, r. 1342; Dârimî, “Fadâilü’l-Kur’ân”, 34, r. 3543; Ahmed b. Hanbel, IV, 283, r. 18494; IV, 304, r. 18709; İbn Hıbbân, *Sahih*, III, 25, r. 749; III, 27, r. 750; Hâkim, *el-Müstedrek*, I, 762-3, r. 2100-2104; Abdürrezzak, *Musannef*, II, 484, r. 4175; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, VI, 118, r. 29936; Beyhakî, *Şu’abu’l-îmân*, III, 460, r. 1954; Münâvî, *Feyzu’l-Kadir*, III, 387, r. 3726; Ali el-Muttakî, *Kenzu’l-ummâl*, I, 605, r. 2766.

diye izahta biraz zorlanmışlar. Aslında izahı çok kolay. Kur'an, okumak mânasına mastardır. *Zeyyinû kırâateküm bi-asvâtiküm* demek, "Okumanızı, Kur'ân-ı Kerîm kıraatinizi; sesinizi nağmeli yapmak suretiyle süsleyin; düz okumayın. Kur'ân-ı Kerîm'in okunması hitabet gibi, kaş çatarak ve düz, nesir tarzında değil.

Artık sesinin kabiliyetine göre insan onu nağme ile makam ile okuyacak. Ama tabii te-gannî nağmesiyle değil, yani şarkı, türkü, eğlence nağmesiyle değil de, asil bir nağme ile okuyacak. *Elhân* ile okuyacak. O zaman daha mübarek oluyor, insanın tüyleri diken diken oluyor. Kur'ân-ı Kerîm tesir ediyor, gözler yaşıyor, kalpler yumuşuyor, insanın aşkı şevki artıyor. Âyet-i kerîmeleri okuduğu zaman mü'minin hali budur. İnsanın gözlerinden inci gibi yaşlar dökülüyor. İşte bu Kur'an ekseriya gece okunuyor. Niçin gece?

Gündüz olduğu zaman gürültü olur, insan olur, ses olur, gösteriş olur; şöhret olabilir. Kur'ân-ı Kerîm'i gece okurlardı.

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ

الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا

*Ekımi's-salâte li-dülûki'ş-şemsi ilâ
ğasaki'l-leyli ve Kur'âne'l-fecri. İinne
Kur'âne'l-fecri kâne meşhûdâ.⁹*

Geceleyin Kur'ân-ı Kerîm okurlardı.

Nasıl okurlardı? Mum mu vardı, elektrik mi vardı?

Ezberlerlerdi! Allah'ın kelamı kendilerine nâzil olmuş, dururlar mı? Ezberlerlerdi. Ezberlerinden okuyabildikleri kadar okurlardı. El-hamdülillah bizim memlekette o aşk ve şevk vardır. Kur'ân-ı Kerîm'i okuyan, ezberleyen çok. Allah *celle celâlüh* bizlere de o aşkı şevki

---

⁹ 17/İsrâ, 78. “Güneşin (tepe noktasına gelip) kaymasından, gecenin karmasına kadar (öğle, ikindi, akşam, yatsı vakitlerinde) namaz kıl; sabah namazını da (öylece kıl). Çünkü sabah namazı (için, o vakitte birleşen gece ve gündüz melekleri tarafından) şâhitlik edilir.“

versin, inşaallah biz de Kur'ân-ı Kerîm bilgimizi, ezberimizi, hıfzımızı ziyadeleştirelim. Gündüz oruç tutuyor, gece Kur'an okuyor. Kur'an okuyor, mânasını anlıyor. Âyet-i kerîmelere göre tedbirini alıyor, halini değiştiriyor.

Ebû Eyyûb el-Ensârî hazretleri Kur'ân-ı Kerîm okuyormuş, orada cihad âyet-i kerîmesi gelince;

“Getirin benim zırhımı, okumu, mızrağımı, kılıcımı.” demiş.

“Dede, sen yaşlandın, Resûlullah Efendimiz'e mihmandarlık eylemiş bir kimsesin. Onun akrabasından, dayızâdelerindensin, sahâbedensin. Peygamber Efendimiz'in sağlığında ona hizmet eyledin. Artık yaşlandın, cihad zor bir iştir, senin yerine biz yaparız.” demişler.

“Bu âyet-i kerîmede ihtiyarlar müstesna diyor mu? Demiyor! Verin öyleyse kılıcımı zırhımı.” demiş. İstanbul'un fethi için yola çıkan orduya katılmış. İstanbul nerede, Medine-i Münevvere nerede? O mesafeler uçak yokken,

otomobil yokken, develerle, tabanlarla nasıl aşılır? Ordular ağırlıklarıyla ta Medine-i Münevvere'den veya Şâm-ı Şerîf'ten, Dımaşk'tan, Halep'ten nasıl olur da, oraya kadar gelirler. Düşman topraklarından geçecek, düşman denizlerinden geçecek. Oralar henüz İslâm beldesi değil. Niye kendilerine yakın beldeleleri fethetmeye çalışmamışlar da gitmişler İstanbul'u fethetmek için uğraşmışlar?

Aklımızın erdiği nispette birkaç sebep düşünebiliriz.

Bir; Allahu Teâlâ hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'inde buyuruyor ki; فَقَاتِلُوا أئِمَّةَ الْكُفْرِ *Fe-kâtilû eimmete'l-küfr.*¹⁰ “Küfrün imamlarıyla, önderleriyle mukâtele edin; işe tepesinden başlayın.” Sivrisineğin bataklığını kurutun. Bataklığı kurutmadıktan sonra tek tek sivrisinekleri yakala; kanadını kuyruğunu yol, öldürür. Yeterli mi? Sivrisinek tek tek yakalanmakla baş edilir mi? Bataklığını kurutacaksın ki sivrisinek

---

¹⁰ 9/Tevbe, 12.

zarar vermesin. Küfrün başlarını yok edeceksin ki kuyruğu olmasın. Merkezini alacaksın ki kenarı ona tâbi olsun. Büyük bir metot. Hiç bu metottan bahseden yok! İnsan Kur'ân-ı Kerîm'i okudu mu nice nice ibretler alır.

İmam Şâfiî hazretleri yatsı namazından sonra başını bir eğmiş, gözünü kapamış; saatler geçtikten sonra kalkmış, sabah namazına gitmiş. Abdesti var. Uyumadı ki gözünü kapattı. “Şu âyet-i kerîme'den elli tane hüküm çıkarttım.” demiş. Bütün gece tefekkür, tefekkür, tefekkür... لَا عِبَادَةَ كَالْتَّفَكُّرِ *Lâ ibâdete ke't-tefekkür.*¹¹ “Tefekkür gibi ibadet olmaz!” İnsan her şeyi tefekkür ile buluyor.

Bizim tarafların bir halk tabiri vardır: “Pınarı başından avlamak” derler, yani işi başından tutmak. Pınarı başından tutarsan orası te-

---

¹¹ İbn Ebi'd-Dünyâ, *el-Vera'*, s. 122, r. 216; Beyhakî, *Şu'abu'l-îmân*, VI, 358, r. 4326; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, III, 68, r. 2688; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, II, 38-39, r. 836, 838; Deylemî, *el-Firdevs*, V, 179, r. 7889.

miz olur, aşağıları belli olmaz. Çamaşır yıkanır, sular bu tarafa doğru kirlenir. Kaynağından, işi ta tepeden halletmek gerekiyor. Bu esasa gre de bizim İslâm için Avrupa’ya, Amerika’ya gitmemiz gerekiyor. Onlara İslâm’ı ğretmemiz gerekiyor. Rusya’ya, Moskova’ya, in’e gitmemiz gerekiyor. Adamlar Coca Cola, Pepsi Cola satmak için gidiyorlar. Bizim de İslâm için çaresini bulup gitmemiz gerekiyor. nk merkez orası. Nasıl Medine-i Mnevvereden kalkmışlar; İstanbul’u fethetmeye yeltenmişler, teşebbs etmişler, ecir kazanmışlar. Başaramamışlar, başaramamışlar, başaramamışlar.

Allah Fatih Sultan Mehmed Han *aleyhi’r-rahmet ve’l-ğufrân, cennet mekân’a* nasip etmiş, o fethetmiş. Orayı fethetmiş ondan sonra Roma’yı fethetmek için ordu hazırlamış. Roma’ya *Konstantiniyye-i Kbrâ* derler; İstanbul’a *Konstantiniyye-i Suğrâ* derler. Padişah; “Ordu hazırlansın.” diye emreylemiş, ferman eylemiş. Bir takım kimseler merak ediyorlar. Padişah nereye gidecek? Bir tanesi yaklaşmış;

“Devletlüm, şevketlüm acep sefer ne yanadır?” Bir iki sefer daha sorulunca;

“Bak!” demiş Fatih Sultan Mehmed *cennet mekân* Allah rahmet eylesin. “Nereye gittiğimi şu sakalımdaki kıllardan bir tanesinin bildiğini hissetsem o kılı koparır, şamdanda yakarım.”

Ne ibretler! Başarının şartı, yapacağın şeyi sessiz, gizli yapacaksın; belli etmeyeceksin.

Peygamber Efendimiz, Medine-i Münevvere’den bir müfreze çıkarıyor. Müfrezenin başkanına bir mektup veriyor.

“Bu mektubu üç gün gittikten sonra filanca hurmalıkta açacaksın.”

Neden?

Mektubu orada açarsa karısına, kızına söyler, birisi görür, yandan bakar, omuzunun arkasından bakar. “Benim mektubuma sen niye bakıyorsun?” Bakar işte, arkadaşdır. Böyle olmasın.

“Bu mektubu al, koynuna koy, üç gün yürü filanca istikametteki hurmalıkta aç, talimatımı orada gör.”

Nerede bu edepler, nerede biz?

Ebû Eyyûb el-Ensârî kalkmış oraya gitmiş. Neden? Allah'ın âyetlerini okudu, Allah'ın emrini aldı; "O'nu dinlemek, duyduğu şeyi tatbik etmek için" gidiyor.

Allahu Teâlâ hazretleri bize de Kur'ân-ı Kerîm'i böyle okumak, okuduğunu anlamak, anladığını dinlemek ve uygulamak nasip eylesin!

"Bir hafıza ömründe göremeyeceği kadar külliyetli para verdim, ömründe yemediği yemekleri yedirdim; okuttum." diyor birisi. İyi yapmışsın, Allah kabul etsin ama kendin oku. Kur'ân-ı Kerîm "Bizzat kendin uygulayasın." diye indi. Senin için indi. Sen anlamazsan, sen okumazsan olur mu? Kur'ân-ı Kerîm'in yüzüne baksan bile sevap ama asıl murat, asıl maksat mânasını anlayıp anladığını da tatbik etmen-dir. Hayatında onun sana önder olmasıdır. Kur'ân-ı Kerîm'in emrine uymandır. Adam hacı olmuş, sakalı var, boynunda kravat, başında fötr, "Ben şeriatı istemem." diyor.

Ne istersin beyzadem?

Fırında hazırlatalım, fabrikaya sipariş edelim. Ebadını, rengini söyle istediğin şekilde boyyalım.

Böyle Müslümanlık mı olur?

“Kur’ân-ı Kerîm ve oruç kıyamet gününde insana şefaath ederler. Oruç der ki; ‘Yâ Rabbi! Ben bunu gündüz yemek yemekten ve şehvetlerinden alıkoydum, men ettim, tuttum. Şimdi bana müsaade eyle, ona şefaath edeceğim!’ Kur’ân-ı Kerîm de; ‘Ben onu geceleyin uykusundan alıkoydum, müsaade et ona şefaath edeyim, yâ Rabbi!’ der; ikisine de şefaath hakkı verilir, onlar da şefaath ederler.” Gündüz oruç tutan, gece Kur’an okuyan kişi, Kur’an’ın ve orucun şefaathıyla cennete girer. Demek ki geceleri yanık yanık Kur’ân-ı Kerîm okurlarmış. Demek ki düşünce düşünce sabahı ederlermiş, seher vakitlerinde tevbe ve istiğfar ederlermiş.

Ya bizler ne yaparız?

Yirminci yüzyılın çok akıllı müslümanları. Çünkü onlar çöl adamıydı! Bizler medeni adamları, çok bilgiliyiz.

Bizler ne yaparız? Bizler medeniyetin en son harikası olan televizyonun başında on iki'ye, bir'e kadar; bayrak göndere çekilinceye, İstiklal Marşı çalınıncaya kadar bekleriz. Sonra yatarız. Yattığımız zaman ne sahur vakti ne seher vakti; ne tevbe ne istiğfar; ne sabah ezanı, ne güneşin doğması; hiçbirinden habermiz olmaz. İstanbul'da birisi benden randevu istedi. "Saat 11'de gelsin." dedim. "Hocam onun mesleği şu; ikiden önce uyanamaz, gelemez." dedi.

Evimizde, bahçemizde beslediğimiz iki tane mahlûk var çevremizde; birisi horoz, diğeri tavuk. Onlar hava karardı mı hop tüneye çıkarlar, kümese girerler. Ondan sonra seher vaktinde -mübarek ayarı nereden yapılıyorsa- horozlar ötmeye başlar. Ne yatarsınız! Kalksanıza mübarekler! Efendi seslenir seslenir, kalkan kalkar, ibadet eder, tesbih çeker, Kur'an okur. Bir de hırsız gelmesin diye köpek besleriz. O da seher vaktine kadar, sabaha kadar havlar, havlar, havlar ondan sonra yorulur, bi-

ter, yatar. Sabah vaktinde hangi vakitte kalkacaksa kalkar. Şimdi insanlar bir acayip oldu. Geç vakte kadar yatıyorlar.

Bir arkadaşımız vardı, rahmetli oldu. Bir fabrikada kimya yüksek mühendisiydi. Biz konferans verdik; gece on iki, bir oldu. Bizi evinde misafir edecek, apartmanına gidiyoruz. Bak tım orada ışıklar yanıyor.

“Komşularınız hâlâ uyumamış.” dedim.

“Bunlar sabah namazına kadar poker oynarlar, ondan sonra yatarlar.” dedi.

“Bunların devlet hizmeti yok mu?” dedim.

“Var.” dedi. Sabaha kadar poker oynayan müdür mesaiye riayet edebilir mi? Kim bilir kaçta gidecek? Ama hesap sorulmaz. Müslüman namaza gideceği zaman; vazife kutsaldır, mukaddestir! Hepsi müftü!

b. Orucun Kıyamet Günü Şefaathetmesi

Bugün gelen değerli kardeşlerimizden bir tanesi anlatıyor. Bir takım arkadaşları arazisinde misafir etmiş. Onlar da tabii yatmışlar, kalkmışlar. Ezan vakitlerinde ezan okumuşlar;

saf bağlamışlar, namaz kılmışlar. Galiba geçen hafta okumuştuk; “İnsan bir arazide ezan okur da namaz kılsa sevabı elli kat oluyor.” Kurtlar, kuşlar, insanlar, cinler duyuyor. Melekler bile iştirak ediyor, namaz kat kat sevap oluyor. Birisi gelmiş buna şikâyet ediyor.

“Yahu senin misafirler ezan okuyorlar.”

“Okurlar. Yasak mı? Ezan okumakta bir mahzur mu var? Sen Merih’ten mi geldin? Türkiye’de ezanların okunduğunu bilmez misin?” demiş.

Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli,

Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

Böyle demiş şair. Onu da meclis İstiklâl Marşı olarak kabul eylemiş, çıkaralım mı şimdi? “Lütfen şu satır İstiklâl Marşı’ndan çıkarılsın.” Öyle mi diyeceğiz? Ezan okumuş! “Bir de saf bağlıyorlar namaz kılıyorlar!”

Ne yapsınlar, darmadağın mı kılsınlar veya kılmasınlar mı?

Ne var bunda?

Bizim dedelerimiz, babalarımız, ecdadımız namaz kılardı, bu memlekette herkes namaz kılardı. Ramazan oldu mu Ermeniler, yahudiler bile bize hürmet ederlerdi de karşımızda alenen yemek yemezlerdi. “Müslümanların oruç zamanıdır, sen niye dışarıda ekmek yedin?” diye çocuklarının kulaklarını çekerlerdi. Eskilerin gayrimüslimleri bile bir edepli idi. Şimdi müslüman gelmiş, bizim arkadaşına dert yapıyor. “Arazinde misafir ettiğin kardeşler ezan okuyorlar, namaz kılıyorlar.”

Suç mu?

“Git haber ver. Jandarma var, polis var; şikâyet et!” demiş.

Biz seni kime şikâyet edelim?

Senin halin ne olacak?

الصَّدَقَةُ عَلَىٰ وَجْهِهَا وَأَصْطِنَاعُ الْمَعْرُوفِ وَبِرُّ

الْوَالِدَيْنِ وَصِلَةُ الرَّحِمِ تُحَوِّلُ الشَّقَاءَ سَعَادَةً وَتَزِيدُ

فِي الْعُمْرِ وَتَقِي مَصَارِعَ السُّوءِ

*es-Sadakatü alâ vechihâ ve'stînâu'l-ma'rûfi ve birrû'l-vâlideyni ve sılâtu'r-rahimi tuhavvilü'ş-şakâe saâdeten ve tezîdu fi'l-umuri ve taki masârie's-sûi.*¹²

es-Sadakatü alâ vechihâ. “Usulüne uygun bir tarzda verilmiş olan sadaka.” *Va'stînâu'l-ma'rûf*, “Aklın ve şeriatin hoş gördüğü işi yapmak; hayırlı amel, hayrât hasenât yapmak.” *Ve birrû'l-vâlideyn.* “Anne babaya iyi evlatlık yapmak, hizmet etmek, hürmet etmek, iyilik yapmak.” *Ve sılâtu'r-rahim*, “Akrabaya göz

---

¹² Münâvî, *Feyzu'l-kadîr*, IV, 237, r. 5146; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VI, 346, r. 15984; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, VI, 145-146.

kulak olmak, ziyaret etmek, ihtiyaçlarını gidermek.” *tuhavvilü’s-şakâe saâdeten*. “İnsanın şakîliğini saidliğe döndürür.” Eğer o kişi eşkiyâ, şakîler zümresine yazılmışsa onu döndürür. Allah, böyle yapanı saîdler, mutlular zümresine yazdırır. *Ve tezîdü fi’l-umr*. “Ve ömrü ziyadeleştirir, arttırır.” *ve taki masârie’s-sûi*. “Ve kişinin bir takım kötü şeylere maruz kalıp da devrilmesini engeller, o kişiyi korur.” Bu koruyan şeyler neymiş, bir daha söyleyelim. *es-Sadakatü alâ vechihâ*. “Usulüne uygun verilmiş olan sadaka.” *Va’stınâu’l-ma’rûf*. “İyilik yapmak.” *Ve birrû’l-vâlideyn*. “Ana babaya hürmet, izzet ve ikram.” *Ve sılatü’r-rahim*. “Akrabayı koruyup gözetmek.” Bunlar; insanın şakîliğini sildirir, şakîliğini saidliğe döndürür, ömrünü arttırır ve kötü durumlara yuvarlanmaktan kurtarır.

es-Sadakatü alâ vechihâ. “Usulüne uygun sadaka.” İnsan bazen sadaka verir, günaha girer.

Neden?

لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى

*Lâ tübtılû sadakâtiküm bi'l-menni ve'l-ezâ.*¹³ Minnet eder, başa kakar, ezâ verir, sadaka verdiği insana, “illallah” dedirtir. Sadakası boşa gider, berbat olur, hatta günaha girer. Sadakayı usulüne uygun verecek, sessiz verecek, kalbini gözetecek; karşı tarafın hay-siyetini, onurunu rencide etmeyecek, beklet-meyecek.

*مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ Matlu'l-ganiyyi zulmün.*¹⁴ “Zengin-in vereceği hayrı vermekte gecikmesi, kapısında dilenciyi bekletmesi, iyiliği geç yap-ması zulümdür.”

Çarçabuk yapsana be adam! Yapmıyor. On-dan sonra herkesin içinde;

---

¹³ 2/Bakara, 264.

¹⁴ Buhârî, “İstikraz”, 12, r. 2400; Ahmed b. Hanbel, II, 260, r. 7541; Bezzâr, *Müsned*, XV, 40, r. 8242; Kudâ'î, *Müsnedü's-Şihâb*, I, 61, r. 43.

“Gel buraya Hasan Efendi!” “Buyur ağam! Ne var?” “Al şu parayı; benden sana sadaka olsun, hediye olsun.” Adam kıpkırmızı kesiliyor; almasa karşısındaki ağa, alsa mahvoluyor, “Etraftan herkes duydu.” diye utanıyor; ezâ. Veyahut; “İşte bak gör, ben ağayım, bunu sana veriyorum. Bundan sonra bir emrim olursa ona göre yap.” demeye getiriyor. Sadakayı usulüne uygun verecek, gelişigüzel değil, edebine uygun olacak. “şöhret olsun” diye vermeyecek. “Ben bir cami yaptırırım, caminin şadırvanını, minaresini yaptırırım ama köşesine adımlı yazdıracaksın. Cami yaptırırım ama camiye benim adımlı vereceksin.”

Ankara’da mahallemizde cami yapacağız, paramız yok. Herkes birazcık koyuyor, yetmiyor. Bir zengin hanım duyduk. Ankara’nın ta-nınmış müftüleri, vaizleri ile bir heyet kalktık, ona gittik. Vaiz Efendi kadına dedi ki;

“Hacı teyze, bak cami yapmak çok sevaplıdır. Bu camiye sen yap, biz camiye senin adını verelim.” Kadın dedi ki;

“Aman evladım! Benim isimle, şöhretle ilgim yoktur. Parayı vereceğim ama ismim hiç ziyade olmasın, Allah bilsin kâfi.”

“İyilik yap, denize at balık bilmese de Hâlık bilir.” Yaradan bilir. Sen hiç kimse görmeden bir iyilik yapsan Allah görmüyor mu? Bilmiyor mu?

Karanlıkta versen sevabı yazılmayacak mı? Yazılır! Usulüne uygun, gösterişsiz, riyâsız, zarif, iyi bir tarzda vermek gerekiyor.

Neyzen Tefvik’e birisi koşmuş;

“Efendim, siz düşürdünüz galiba, buyurun.” demiş, bir altın lira vermiş. Altın, epeyce bir para. Neyzen Tefvik altını almış eline; bir altına bakmış, bir onu veren kimseye;

“Yere düşen para değil, sizin kalbiniz bu.” “Altın gibi kalbiniz var.” demek istiyor. Kendisi sanatkâr, ötekisi ona izzet etmek istiyor, küçük düşürmek istemiyor. Hatırına böyle bir yol gelmiş.

Usulüne uygun vermek, usulüne uygun yapmak gerekiyor. İhtiyarın birisi abdesti yanlış

alıyormuş. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin efendilerimiz bakmışlar ki abdesti yanlış alıyor, beceremiyor. O abdestle namaz olmaz. Gitmişler;

“Amca biz iki kardeşiz, hangimizin abdest alması doğru, bir bakıver, incele.” demişler. Birisi bir güzel abdest almış, sünnet-i seniyyeye uygun her şeyle, gayet güzel; adam dikkatle gözlüyor. Ondan sonra ötekisi gayet güzel abdest almış.

“Söyle bakalım, hangimizinki daha doğru?” Gülmüş;

“İkinizinki de doğru, benimki yanlış.” İşte bu zariflik, çok güzel.

Sahabeden bir zâta soruyorlar;

“Galiba siz yaşıtıtmışsınız; yaşlarınız, doğumlarınız yakınmış. Resûlullah mı büyük, sen mi büyüksün?” Diyor ki;

“Resûlullah benden büyük ama ben ondan biraz yaşlıyım.”

İnsan ârif oldu mu, kibar oldu mu, zarif oldu mu sözü de güzel söylüyor. Allah bize o kibarlıktan, o zarafetten ihsan eylesin!

Sadaka da usulüne uygun verilecek, kibarca verilecek. Usulüne uygun, lâıyk-ı veçhile verilmiş olan bir sadaka çok makbuldür. İyilik yapmak, *va'stınâu'l-ma'rûf. Ma'ruf*; aklın ve şeriatin beğendiğı, tahsin ettiğı, hoş gördüğü işler demek. Cami yapmak iyidir; yap. Köprü yapmak iyidir; yap. Çeşme yapmak iyidir; yap. Dula, yetime bakmak iyidir, yap.

Değil mi?

Akıl ve şeriat bu gibi şeylere “güzel” demiş. Sorulursa “Tamam, iyidir; yap.” diyoruz. İşte Arapça'da bu çeşit şeylere ma'ruf derler. *Emri ma'ruf nehy-i münker* iyi şeyleri yaptırmaya çalışmak, kötü şeyleri yaptırmamaya çalışmak da farzdır, hepimizin boynuna borçtur. Müslümanların vazifesidir. *Va'stınâu'l-ma'rûf*, iyi olan şeyleri yapmak, sadaka ve hayır yapmak. Tabi sadaka parayla, malla oluyor. Hayr da çok çeşitli şekillerde oluyor. Bin bir türü çeşidi vardır. Karşındakine bir iyilik yapacaksın. Çarşıdan-pazardan filelerini doldurmuş gelen yaşlı bir insanın yükünü taşımak da bir iyiliktir.

Bir âmâ caddenin bir ucundan öbür tarafına gidemiyor; gitmesini sağlamak iyiliktir.

Medine-i Münevvere’de âmânın birisi geldi, bir şeyler söyledi. Kime söylediye anlamadı, olmadı. Benim yanımdaki kardeşime söyledi, o anladı. “Peki” dedi. Koluna taktı, götürdü. On beş, yirmi dakika epeyce bir zaman uğraştıktan sonra geldi. “Derdi neymiş?” dedim. Dili de anlaşılmıyordu. “Abdest alma ihtiyacı varmış, götürdüm. Ondan sonra ‘Beni yine öteki yere götür. Ben orayı bilmiyorum ancak sen götürürsün’ dedi, götürdüm.” dedi. Bu da bir iyiliktir. Çok çeşitleri vardır; bir toplantıda arkadaşının aleyhinde konuşuluyor, sen de kalkıyorsun onu müdafaa ediyorsun. “Yok öyle demeyin, bir kere bu gıybettir, sonra o kardeşimiz iyi bir insandır, sizin söylediğiniz gibi değildir.” diyorsun, bu da bir iyiliktir. Demek ki iyiliklerin çeşitleri çok. Usulüne uygun verilmiş sadaka ve yapılmış olan bir iyilik.

Ve birrû’l-vâlideyn. “Anne ve babaya itaat-kâr, hizmet ve izzet eyleyen bir evlat olmak.”

Anne ve babasının etrafında pervane gibi dönüyor. Annesi babası kendisinden memnundur. “Evladım! Allah razı olsun.” diyor; baktıkça gözlerinin içi gülüyor.

Ve sılâtü’r-rahim. “Akrabaya ziyarette bulunmak.” *tuhavvilü’ş-şakâe saâdeten.* “İnsanın şakîliğini, saâdliğe döndürür.”

İnsanlar iki gruptur; bir kısmı şakîdir bir kısmı da saâddir. Şakî; “Âsi, günahkâr, Allah’ın sevmediği, cehennem yolcusu kimse.” demektir. Saâd; “Allah’a mutî, Allah yolunda gidip cennete girecek kimse.” demektir. Birisi ehl-i saadet, birisi ehl-i şakâvet. Hatta Beraat gecesinde şöyle dua ediliyor:

“Yâ Rabbi! Benim adımlı şakîler divanına yazdıysan, şu Beraat gecesinde benim adımlı bu divandan sil, bu defterden sil; beni saâdler defterine yaz. Bundan sonraki ömrüm senin mutlu kulların, saâd kulların zümresinden olarak yaşamakla geçsin.”

Bu dört şeyi yapanın hali şakîlik ise saâdliğe dönüyor. Bilmiyoruz ki Rabbimiz bizi hangi di-

vana yazmıştır. Evet şu anda namazdayız, camideyiz ama korku da var ümit de var; *beyne'l-havfi ve'r-recâ*. Kimse âkıbetinden emin değil. Kimse Allah'tan ümit kesmeye de mezun değil, izin yok. Ümit kesemeyiz ama güvenemiyoruz da. “Ben cennete giderim canım. Allah beni cennete sokmayacak da kimi sokacak?” Böyle diyen edepsizler var.

Edepsiz. Edepten, hayâdan mahrum. Seni cehenneme atar, senin hiç beğenmediğin bir insanı cennete sokar, bilemezsin ki. Ne biçim laf bu. Edepsizliğinden darbeyi yersin.

“Ben bunca ibadet ettim.”

Kim bilir nasıl ettin? Bakalım makbul mü, beş para eder mi, işe yarar mı?

Allah'ın istemediği durumda olabiliriz. Burada bize bir anahtar veriliyor. Eğer biz şakîler divanında kayıtlı kullar isek -Allah etmesin, inşaallah saîdler divanına yazılı kimselerizdir-kurtuluşun reğetesi veriliyor.

Ne yapacağız?

Sadaka vereceğiz, malımızın fazlasından hayır hasenât yapacağız. Ondan sonra iyilik yapacağız, her tür iyiliği yapmaya koşturacağız. Sonra ana babamıza izzet-ikram edip hürmet edip onların hayır duasını alıp ana babasına iyilik yapan hayırlı evlat zümresine girmeye bakacağız. Sonra akrabayla alakayı devam ettireceğiz, küsmeyeceğiz, darılmayacağız. O gelmezse de biz gideceğiz. Zor da olsa yapacağız, yapmaya çalışacağız.

Rabbimiz, bu güzel hayırları yapmayı bizlere nasip eylesin! Eğer adımız -Allah etmesin, muhafaza buyursun- şakîlerden yazılmış ise oradan silsin. Rabbimiz cümlemizi saîdler zümresine dâhil eylesin.

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ ve bi-hürmeti habîbihi'l-müctebâ ve bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-Fâtihâ.

***

SORULAR-CEVAPLAR

Soru: Mezhepsizlik olur mu?

Cevap: Muhterem Kardeşlerim! Ben bu soruyu çok değişik bir tarzda cevaplandıracağım. Mezhepsizlik diye bir şey olmaz, olamaz. “Ben mezhepsizim.” demek, “Sen de ayrı bir mezhep tutturmuşsun.” demek olur. Mezhep; kanaat, görüş, yol demek. Sen de demek ki o yolu tutturmuşsun ama yanlış bir yol tutturmuşsun. Bildiğimiz dört tane ehl-i sünnet mezhebi varsa, sen beşinci mezhep olmuşsun. Câferiyye mezhebini de sayarsak sen altıncı mezhep olmuşsun demektir.

Mezhep kanaat demektir. Bir konuda İmam Ebû Hanîfe hazretleri bir kanaate sahip olmuş. Ama nasıl olmuş? Beşiktaş-Fenerbahçe maçında taraf tutar gibi veyahut torbadan kura çeker gibi değil. İncelemiş, araştırmış, o konudaki kanaati oluşmuş. Bu işi ilim erbabı bilir. Ben üniversitede profesördüm. Talebelerimize tez verirdik. Doktora, doçentlik tezlerini inceledik. Bir konu verirsiniz, o bir tez hazırlar, kanaati şu olur. Başka bir kimse aynı konuyu inceleyip başka bir kanaate varabilir. Çünkü gerçekler bazen böyle $2+2=4$ kadar kesin olmaz. Sosyal konular biraz daha karmaşık olur,

tarihî konular biraz daha karmaşık olur. Dinî konular, rivayete dayalı konularda daha başka müşkülât çıkar. Bunu erbabı bilir. İmam Şâfiî hazretleri şu kanaate gelmiş, Ebû Hanife hazretleri bu kanaate gelmiş, Ahmed b. Hanbel hazretleri şu kanaatte olmuş, İmam Mâlik hazretleri şu kanaatte olmuş.

Neden?

Aç kitabı oku. *el-Fıkhu ale'l-mezâhibi'l-erbaa*, dört mezhebe göre fıkıh kitabı. Aç delillerini gör. Biz namazda elimizi kulağımızın hizasına kadar kaldırıp *Allahu Ekber* diyoruz. Bizim mezhebimizin kanaati böyle. Ellerimizi göbeğimizin altına el pençe divan duracak tarzda bağlıyoruz, Mâlikîler kollarını aşağı sallıyorlar. El pençe divan durmuyorlar. Mesela bir fark. O neden öyle yapıyor, bu neden böyle yapıyor?

Biz Vitir namazında Kunut duasını üçüncü rekâтта rükûdan evvel, tekbir getirip öyle yaparız. Öbür mezhepler rükûdan kalkıp *kıyâma* doğrulduğu zaman yaparlar.

Neye dayanıyor?

Bizim imamımız, Hz. Ömer'den ve İbn Ömer *radiyallahu anhümâ'*dan gelen hadîs-i şerîfe dayandırıyor, ötekiler başka bir rivayete dayandırıyor. Bu bilimsel bir mesele, bilimsel bir münakaşadır. Bu bilimsel münakaşanın sonucunda kanaati, mezhebi, görüşü böyle olmuş. Bizim İmâm-ı Âzam Efendimiz'in fıkıh alimi olarak görüşü, rükûya varmadan evvel olması. Çünkü Peygamber Efendimiz öyle yapmış. Ötekilerin de kendilerine göre müdafaa-ları, savunmaları, delilleri var; “Hayır, benim kanaatime göre rükûya varacak, rükûdan kalktıktan sonra Kunut duasını okuyacak.” demişler.

Kunut duasında neyi okusun?

Peygamber Efendimiz falancaya şunu öğretmiş: *اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ* *Allâhümme innâ nesteînüke*, bizim bildiğimiz dua. Bizimkiler bunu okuyorlar. Ötekiler “Filancaya da şu duayı öğretmiş.” diye onu okuyorlar. Bunlar mezhepler arasında birer ihtilaf.

“Ben bunları kabul etmiyorum.”

O zaman buyur bakalım. Vitir namazını sen nasıl kılacaksın? Altıncı mezhebin sahibi, söyle bakalım, sen nasıl kılacaksın?

Bilmez ki. Ne hadis bilir, ne Arapça bilir, ne mezhep bilir, ne imam bilir; mezhepsiz. Hadi bakalım işine git! Senin gibi tıfıllar bu meselede konuşacak durumda değil.

“Ben hepsini incelerim, en doğru olanı alırım.”

Bileğinin alabilecek gücü varsa buyur babam, meydan senin. O kadar babayığitsen yap ama gel bakalım karşıma bir söyle.

Arapça bilir misin?

Fıkıh okudun mu?

Kur’ân-ı Kerîm ezberinde mi?

Âyetlerden anlar mısınız?

Hadîs-i şerîflerden kaç tanesini biliyorsun?

Şu âyet-i kerîmeye mâna ver bakalım. Veremiyor! Sen edebini takın, oturduğun yerde otur.

Adam mezhepsiz! İnan taraftarı, mezhepsizdir.

Gel bakalım, sen niye mezhepsizsin?

“Hocam ben çok akıllı bir insanım, askerlikte de çok madalyalar almıştım. Askerliğimi Yedek öğretmen olarak yapmıştım. İlkokul öğretmenliğini de çok güzel yapmıştım. Madalya almıştım, takdirnâme almıştım. Çok kitap okurum, mecmua okurum. Avrupa’dan gelenleri de okurum. Basından kupürler de keserim.”

Peki ama bunlar neye yarar?

Salata yapmaya yarar, turşu yapmaya yarar. Küpün içine dolduralım turşu yap. Sen bunlarla mezhep kanaatini ortaya çıkaramazsın ki.

Âyet bilir misin? Bilmez!

Kur’an bilir misin? Bilmez!

Hadis bilir misin? Bilmez! Cahil!

O zaman niye mezhepsiz oldun sen? Ya ona uyacaksın, ya ona uyacaksın, ya ona uyacaksın, ya ona uyacaksın ya da kendin bir şey çıkaracaksın.

İşte mezhepsizlik budur. Böyle şey olmaz. Eğer kendisi İmâm-ı Âzam gibi İmam Şâfiî gibi ictihad edecek kadar bilgisi varsa buyursun, meydan burada. Kendisinin kanaati neyse ona göre namazda el kaldırmasını, Kunut duasını, orucu vesaireyi ictihad eyleyip icra etsin. Ama bir kanaattir, ictihad ictihadı nakzetmez.

Çünkü bir başkası çıkar, aynı konuyu inceler; “Sen yanılmışsın kardeşim.” der, kabul etmez. Bir ictihad bir ictihadı nakzetseydi hayat yürümezdi. Bunları kim anlar? İlim erbabı anlar. Biraz hukuktan anlayan kimse anlar. Anlamayan cahil seni yanlış yönlendirir. Yarım doktor insanı candan eder. “İyi yapayım.” derken ters tedavi ile böbreğini tedavi etmek isterken ciğerini söker; öldürür. Onun için böyle saçma şey olmaz!

Lütfen insanlar bilmedikleri konulara karışmasınlar. Bilmedikleri noktalarda sussunlar.

İlk önce söylenenleri bir anlasınlar. O ne demiş, o ne demiş? Yani bazen çarıklı, erkân-ı harp oluyor. Meclise geliyor; bir onu bir onu dinliyor. “Bakalım bu tilki ne yapacak?” diye sen uzaktan bakıyorsun. Dört bir tarafı da dinliyor, ondan sonra hemen vaziyete göre kendisini ayarlıyor. Politik bir cevap verebiliyor. Neden? Çarıklı, erkân-ı harp; biraz zekâsı var. Bari sen de öyle yap. Hiç olmazsa dört mezhebin imamını bir dinle. Mezhepsizlik! Öyle şey olur mu?

Çocuğun birisi Suudi Arabistan’a gelmiş, Harem-i Şerîf’te benim karşıma dikilmiş;

“Ben kendi fikrime göre hareket ederim.” diyor.

“Peki sen nesen?” dedim.

“Yapı meslek okulunda öğrenciyim.” Yanımdaki arkadaş dayanamadı;

“Hadi hadi git!” dedi, azarladı. Sen o meslekten değilsin ki sen ne anlarsın?

“Ben kendim ictihâd ederim.”

Edersin ama hata edersin.

Bektâşî'nin yanında demişler ki;

“Abdestsiz namaz olmaz.”

“Yahu, ben kıldım oldu.” demiş!

Sen oldu sanıyorsun, olmadı ki. “Ben kıldım, oldu.” diyor. Evet, eğildin kalktın ama aerobik, jimnastik filan gibi bir şey oldu. Sen kıldın, oldu. Olduğu nereden belli, ne mâlum? “Kabul edildi.” diye Allah'tan berat mı aldın?

Mezhepsizlik budur. Aslı, esası yoktur. Mesele bilim, ilim meselesidir. İlimden nasibi olmayanın bu konularda laf söylemesi terbiyesizliktir.

İlimden nasibi olan kimselerin de bu konuda bir söz söylemeye hakkı olursa; onunki de bir ictihaddır, beni ona uymaya zorlayamaz. Dört tane ictihadın yanında kendisi bir ictihad ortaya koymuş olur. İctihad ictihadı nakzetmez; karşısındakini kınamaya hakkı yoktur. Hani diyoruz ya; “Görüşler muhteremdir, fikirler muhteremdir.” Ancak öyle bir şey olabilir. Onun için kimse çıkıp da; “Ben ictihad yapacak

kadar alimim. Binâenaleyh Ebû Hanife hazretleri *hâşâ sümme hâşâ* tu kaka.” diyemez. Çocuk diyebilir, küçük bir bebek diyebilir, altına bez bağlanan bir kimse diyebilir. Allah ıslah etsin!

“Çok eskiden böyle bir kanaat vardı. Artık zayıfladı, yok olmaya doğru gidiyor.” diye biliyorum. Çünkü kitaplar yazıldı, sözler söylendi, makaleler yayınlandı. Bilmeyenler de öğrendi.

Kısaca özetlemek gerekirse hem aklen hem naklen hem de şeriaten mezhepsizliğin aslı esası yoktur. İleri sürdükleri şeylerin mesnedi yoktur. Zaten doğrudan doğruya; “Ben bunu iddia ediyorum.” diyen bir kimseyi de bulamıyorsunuz. O ondan rivayet ediyor, o ondan rivayet ediyor. Sen kimden duydun? Aslını söyle de gidelim şu işi onunla halledelim? “Filanca molladan duyduk” diyorlar. Ona gidiyorsun; o da; “Ben bu işten vazgeçtim.” veya “Demedim.” diyor. Sahibi belli olmayan bir iddia arada böyle yayılıyor.

Kur'ân-ı Kerîm'de Cuma sûresi var, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünnet-i seniyyesi var. Cuma namazını kendisi kılmış. İslâm âleminin bin dört yüz yıllık tatbikatı var. Kur'ân-ı Kerîm'de Cuma sûresi mevcut. Âyet-i kerîmede Allahu Teâlâ hazretleri buyuruyor ki;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمٍ

الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ

خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

*Yâ eyyühe'l-lezîne âmenû izâ nûdiye li's-salâti min yevmi'l-cumuati fe's'av ilâ zikri'l-lâhi ve zeru'l-bey' zâliküm hayrun leküm in küntüm ta'lemûn.*¹⁵ “Ey iman edenler! Cuma günü namaz için nidâ olunduğu zaman alış ve-

---

¹⁵ 62/Cum'a, 9.

rişi bırakın, Allah'ın zikrine koşun, ibadete gelin; koşa koşa gelin, gayret edin, sa'y edin." diye emrediyor.

Bu emir varken bir insan nasıl Cuma namazına gitmez?

Allah *celle celâlühû ve amme nevâlühû* ne diyor?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمٍ

الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ

Yâ eyyühe'l-lezîne âmenû izâ nûdiye li's-salâti min yevmi'l-cumuati fe's'av ilâ zikri'l-lâhi ve zeru'l-bey'i.

Allah; "Koşun, Allah'ın zikrine gelin." Diyor.

Allah'ın "gelin" dediği bir emre nasıl birisi çıkıp da "gitmeyin" der?

Âyette onlara delil yok. Peygamber Efendimiz, "Cumaları, cemaatleri terk etmeyin."

diye emrediyor. Hadîs-i şerîfte de onlara delil yok. Mantıken Cuma'da müslümanların toplanması faydalı mı? Faydalı. Toplanmamasında bir hayır, fayda var mı? Yok. "Cihad yapacağız." Babam, dedem, aslanım, ağam, paşam, sen cihad yap! Elini tutan mı var?

Buyur ne zaman istersen, nerede dersen. Birisi omzundan tutup, "yapma, cihad etme" diye engel mi oldu? Yap cihadı. Sen cihad ediyorsun ama farzlarla cihad ediyorsun. Cihad edeceksen kâfirlerle cihad et. Niye farzları devirmeye çalışıyorsun? Eline tırpanı almış, sağına soluna savuruyor. Delîl-i fikhîsi olmadan ictihada kalkışan, eşek gibidir.

Olmaz öyle şey!

Din, oyuncak mı?

Kimsenin böyle bir hakkı yok. Mantıken de öyle değil, tarih boyunca da öyle olmamış. Her yerde Cuma namazı kılınmış. Halen Almanya'da kılınıyor, Avustralya'da kılınıyor. Tarih boyunca Bizans'ta kılınmış. İstanbul'da Arap camii yok mu?

Varmış, kılıyorlarmış, İslâm diyarı değil ama kılınmış. Müslümanlar bir grup teşkil ederlerse Cuma namazını kılarlar. Bizans'ta da kılmışlar, şimdi Almanya'da da kılıyorlar. Almanya'da devlet idaresi müslüman değil. Nereden baksan delilleri yoktur. Cuma namazını kılması gerekiyor. Kılmazsa kalbi mühürlenir. Cuma namazını terk edenler sonradan namazı da terk ettiler, çok kötü durumlara düştüler. Mazeretsiz üç Cumayı terk edenin kalbi mühürlenir.

“Efendim hocalar şöyle böyle.”

Peygamber Efendimiz; صَلُّوا خَلْفَ كُلِّ بَرٍّ وَفَاجِرٍ

*sallu halfe külli berrin ve fâcirin.*¹⁶ “Her imamın arkasından namaz kılınır.” diyor. İmamın şeceresini okumaya, mâzisini incelemeye, ahlâkını tahlil etmeye, kanını akıtıp da laboratuvarında inceleme yapmaya emir yok ki.

---

¹⁶ Dârekutnî, *Sünen*, II, 404, r. 1768; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IV, 29, r. 6832; Münâvî, *Feyzu'l-kadîr*, IV, 201, r. 5022; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VI, 54, r. 14815.

Ezan okunmuş, sen buradan geçiyorsun. Bu mahalleli değilsin. Camiye geldin.

“Ben namazı kılmayacağım.” diyorsun.

Neden?

“Dur bakalım, imamı bir tanıyalım. Kimmiş, kimlerdenmiş, nereden gelmiş, mâzisi ne, istikbâli ne?”

Böyle şey mi olur. *Allahu Ekber* diyeceksin, duracaksın namaza. Onun için; “Bu imamın arkasında kılınır, şu imamın arkasında kılınmaz.” sözü de doğru değil. Tefrika da doğru değildir. Cemaatin büyük kısmı Cuma’yı kılarken, ötekilerin kılmaması olmaz. İbadetleri kabul eden Allah’tır. Öyle keyfî davranma yok.

Bütün Türkiye halkı oruç tutuyor; “Suudi Arabistan’da hilali görmüşler.” diye üç kişi bayram yapamaz. Ayrılık olduğu için yapamaz, ona müsaade yoktur. Bir gün beklesen kıyamet mi kopar? Hilali kendisi görse, kadı kabul etmese bayram yapamaz. Ertesi günü bekler.

Millet fıkıh bilmiyor, ictihada kalkışıyor, ortalık karmakarışık oluyor.

DUA

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele.

Lâ ilâhe illallâh, Lâ ilâhe illallâh, Lâ ilâhe illallâh, Lâ ilâhe illallâh, Lâ ilâhe illallâh, Lâ ilâhe illallâh, Lâ ilâhe illallâh, Lâ ilâhe illallâh, Lâ ilâhe illallâh, Lâ ilâhe illallâhu'l-melikü'l-hakku'l-mübîn Muhammedun resûlullahi sâdiku'l-va'di'l-emîn. Sallallahu teâlâ aleyhi ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn, salâten ve selâmen dâimeyni mütelâzimeyni ilâ yevmi'd-dîn.

Eûzü bi'l-lâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm. Bi'smi'l-lâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

Lekad câeküm resûlün min enfüsiküm azîzün aleyhi mâ anittüm harîsun aleyküm bi'l-mü'minîne raûfün rahîm. Fe-in tevellev fe-kul hasbiyallâh lâ ilâhe illallâhu aleyhi tevekkeltü ve hüve rabbü'l-arşi'l-azîm. Sadaka'lâlahu'l-azîm, sübhâne rabbike rabbi'l-izzeti ammâ yesifûn ve selâmün ale'l-mürselîn ve'l-hamdü li'l-lâhi rabbi'l-âlemîn.

Sübhâne rabbiye'l-aliyyi'l-a'le'l-vehhâb.

el-Hamdü li'l-lâhi hakka hamdihî ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkihî seyyidinâ Muhammedin ve âlihi ve sahbihî ve men te-biahû bi-ihsânin ecmaîn.

Allâhümme yâ rabbenâ yâ rabbenâ ya rabbenâ ya erhame'r-râhimîn yâ erhame'r-râhimîn yâ erhame'r-râhimîn, âcizâne, nâçizâne, fakîrâne yapmış olduğumuz cümle ibadetlerimizi, taatlerimizi, hayrâtımızı, hasenâtımızı, müzâkere-i ilmimizi, vaazımızı, tezkîrimizi kusurlarına, eksiklerine hatalarına rağmen ahsen ve etemm-i kabul ile makbul eyle! Ecr-i cezîl, sevâb-ı kesîr bahşeyle! Bu âciz, nâçiz ibadetlerimizi senin engin, sonsuz rahmetine ermemize vesile eyle! İki cihanda bizi lütfuna mazhar eyle! Hâsıl olan ücûr u mesûbâtın mislini evelen ve hâsseten Peygamberimiz Efendimiz, rehberimiz, numûne-i imtisâlimiz Muhammed-i Mustafâ aleyhi efdalu's-salavâti ve ekmelü't-tahiyyât ve't-teslîmât hazretlerine hibe ve hediye eyledik, şu

anda vasıl eyle! Peygamber Efendimiz'i bizlerden hoşnut eyle! Peygamber Efendimiz'in şefaatine bizleri nail eyle! Âhirette Peygamber Efendimiz'le beraber olmayı bizlere nasip eyle! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in cümle âline, ashabına, etbâına, ahabbâına ve Hz. Âdem atamız, Safiyyullah *aleyhisselam*'dan Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerine kadar yeryüzünün muhtelif diyarlarında muhtelif zamanlarda vazife görmüş cümle enbiyâ ve mürselîn, evliyâullah-i mukarrebîn, muttekîn, salihîn, mürşidîn ve hâsseten ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri, verese-i nebî, ulemâ-i vâsilîn, meşâyih-i âmilînimiz, sâdat ve meşâyih-i turuk-ı aliyyemizin ervâhına ayrı ayrı hediye eyledik, vasıl eyle! Halifelerinin, müridlerinin ruhlarına da bahş eyle! Âhirete göçmüş olan analarımızın, babalarımızın, müslüman ecdadımızın, kardeşlerimizin, evlatlarımızın, arkadaşlarımızın, dostlarımızın, yakınlarımızın, bize dua vasiyet etmiş olanların, bizden boynu bükük dua uman ve bekleyenlerin ruhlarına da ikram eyle! Bu

beldeleri fetheden fatihlere, şehitlere, gazilere, mücahidlere, kitapları telif eylemiş alimlere, râvîlere, müctehidlere, eserler vermiş, hayrât u hasenât yapmış olan cümle hayır sahiplerinin ruhlarına, bu caminin bânîsi ve imar edicilerine; uzaktan, yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere cem olup gelmiş kardeşlerimizin âhirete göçmüş cümle geçmişlerinin ruhlarına hâssaten hediye eyledik, vasıl eyle!

Yâ Rabbi! Cümlesinin kabirlerini pür-nûr eyle, ruhlarını mesrûr eyle, makamlarını âlâ eyle, içlerinde azap görenler varsa kabir azabından halâs eyle, seyyiâtlarını hasenâta tebdil eyle! Yâ Rabbi! Onlara ve bizlere lütfunla, rahmetinle muamele eyle!

Yâ Rabbi! Bizlere tevîkîni refîk eyle! Ömrümüzü Kur'ân-ı Kerîm'in ahkâmına uygun sürmeye bizleri muvaffak eyle! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in edepleri ile müeddeb olmayı bizlere nasip eyle! Sünnet-i seniyye-i nebeviyyesini ihyâ eyleyip yüzlerce şehit sevabı kazanmayı her birimize nasip

eyle! Ümmet-i Muhammed'e hüsn-ü hizmet şerefiyle cümlemizi şerefyâb eyle!

Yâ Rabbi! Ümmet-i Muhammed'i azîz eyle! Hastalarımıza şifâ, dertlilerimize devâ bahş eyle! Nâmurâd olanlarımızı bermurâd eyle! Gönüllerimizin dileklerini bizlere ihsan eyle! Nâşâd olanlarımızı karîben şâdân u handân eyle!

Yâ Rabbi! Bizlere hayırlı, uzun ömürler ihsan eyle!

Yâ Rabbi! Helal ve pâk kazançlar nasip eyle! Yâ Rabbi! Bu kazançlarımızla ve her türlü müktesebâtımız ile senin yolunda, dîn-i mübîn-i İslâm'a hüsn-i hizmetle ömür geçirmeyi bizlere nasip eyle!

Yâ Rabbi! Ömrümüz hitâma erdiğinde salih bir ameli işlerken ve güzel bir hâle sahip bulunarak; ağzımız oruçlu, dilimiz zikirli ve gözümüzün önünde cennet bahçeleri olarak, Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz'in cemalini göre göre ve *eşhedü en lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden*

abdühû ve resûlühû diye diye imân-ı kâmil ile âhirete göçmeyi nasip eyle.

Yâ Rabbi! Kabirlerimizi cennet bahçeleri eyle! Yâ Rabbi! Kabirden kalktığımızda bizi böylece Peygamber Efendimiz'in *livâü'l-hamdi* altında sair peygamberân-ı izâm ve sıddîkîn, şehitler ve salihînin arasında, onlarla beraber haşr eyle! Yâ Rabbi! Mahşer gününün tehlikelerinden cümlemizi mahfuz eyle! Yâ Rabbi! Arş-ı âlânın gölgesinde gölgelenen bahtiyarlara bizleri de dâhil eyle!

Yâ Rabbi! Kahrına, gazabına, azabına, ikâbına uğramadan, nâr-ı cehenneme düşüp yanmadan, duhûl-i evvelîn ile bi-ğayri hisâb cennât-ı âliyâta dâhil olmamızı bizlere nasip eyle!

Yâ Rabbi! Resûlullah Efendimiz'e bizleri cennette komşu eyle!

Yâ Rabbi! Senin cemalini gören, senin kelâmını senden duyan, senin selamına eren bahtiyarlara bizleri de dâhil!

Bi-hürmeti esmâike'l-hüsnâ ve bi-hürmeti habîbike'l-müctebâ ve bi-hürmeti esrârî sûreti'l-Fâtîha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

4 Zilka'de 1408 / 18.06.1988

Sapanca/ Sakarya

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

